

Η ΠΑΛΙΑ ΑΘΗΝΑ ΣΑΝΑΖΗ

Ραδιοφωνική έκπομπή διά
τὴν 8ην Νοεμβρίου 1970
ἡμέραν ΚΥΡΙΑΚΗΝ
καὶ ὥραν: 22.30 - 23.00

Τὴν ἐκμπὴν παρουσιάζουν ὁ ΚΩΣΤΑΣ ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ καὶ ὁ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ. Τραγουδοῦ ἡ ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΔΡΟΪ.

893

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ξέρεις τί σιέπτομαι Γιάγιο ; Κάτι πού ἀσφαλῶς τό σιέπτονται καὶ ἀρνετοί μας ἀπροαταί, ἰδίως ὅσοι ἔχουν γνωρίσει καὶ τὰ παλαιότερα χρόνια τῆς Ἀθήνας θά συλλογίζωνται...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρω τί θέλεις νά πῆς. Ποιά ἐποχὴ εἶναι καλύτερη : Ἡ σύγχρονη ἢ ἡ παλαιότερη ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅχι ἀκριβῶς. Συλλογίζομαι κάτι καὶ καταλήγω σέ μιὰ θεωρία. "Ὅτι ἡ Ἐπιστήμη, καταστρέφει τὴν Νوستαλγία.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πῶς τό εἶπες αὐτό ; Γιά πές'το πάλι νά τό πιάσω...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ὅτι ἡ Ἐπιστήμη ἔχει προχωρήσει τόσο πολύ ὥστε νά καταστρέφῃ τὴν Νοσταλγία.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κατὰ κάποιο τρόπο, τό καταλαβαίνω αὐτό. "Ἄλλοτε ἂν βρισκότανε κάποιος Ἀθηναῖος στό ἐξωτερικό καὶ τόν ἔπιανε νοσταλγία γιά τὴν Πατρίδα, θά ἔπρεπε νά κἀνῃ ἕνα μῆνα ταξίδι γιά νά φτάσῃ ἀπό τὴν Νέα Ὑόρκη στόν Πειραιᾶ κι' ἂν ἦτανε νά ἔρθῃ ἀπό τὴν Αὐστραλία, θά χρειαζότανε δύο μῆνες ἴσως. Ἐνῶ σήμε-
ρα, ὅπου κι' ἂν βρίσκειται δέν νοιώθει νοσταλγία, γιατί ξέρει ὅτι σέ λίγες ὥρες μπορεῖ νά γυρίσῃ πίσω.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σωστό εἶναι βέβαια κι' αὐτό, μὰ τὴν θεωρία μου δέν τὴν ἐστήριξα σ' αὐτό τό γεγονός...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἄ λ λ ἄ ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Σέ κάτι ἄλλο. Σιέφου Γιάγιο ὅτι σέ χρόνια παλαιότερα ὅταν τέλειωνε τό καλοκαῖρι χάναμε τὰ καλοκαιρινὰ λαχανικά.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Πολύ φυσικό.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικό και όμορφο. Κάθε πράγμα στον καιρό του κι'ό κολιός τόν Αύγουστο, λέει κι'ή παληά παροιμία. "Ετσι, όλον τόν χειμώνα τόν περνούσαμε μέ επιθυμίες και νοσταλγίες : "Αχ, πότε θα 'ρθη άνοιξις, λέγαμε νά φάμε ντοματούλα και άγγουράκι. Τώρα δέν τήν έχομε αύτήν τήν νοσταλγική επιθυμία, γιατί ή 'Επιστήμη μέ τά λιπάσματά της και τά θερμικήπιά της, μᾶς δίνει και τόν χειμώνα άκθμη άγγουρο-ντοματοσαλάτα. Ψίματα ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ετσι είναι. "Αλλοτε, σέ χρόνια περασμένα και όχι πολύ παληά, μόλις πρίν από τόν πόλεμο του σαράντα, σταφύλια τρώγαμε έως τόν 'Οκτώβριο, τό πολύ. Τώρα έχομε σταφύλια έως τόν Δεκέμβριο. Τό πιστεύεις ότι τήν περασμένη εβδομάδα, τέλος 'Οκτωβρίου ήτανε, έφαγα φράουλες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τό πιστεύω Γιάγκο, γιατί τίς είδα κι'έγώ σ'ένα μανάβιο. Συμπέρασμα ; 'Η θε ωρία πού σου έλεγα πρίν από λίγο. 'Η 'Επιστήμη καταστράφει τίς επιθυμίες μας και τήν νοσταλγία. Πάρε παράδειγμα και τίς ~~καταστράφει~~ γυναίκες. Σ'αυτό τό ζήτημα, όχι βέβαια ή 'Επιστήμη, αλλά ή Μόδα, μᾶς έχει καταστρέφει κάθε μας επιθυμία. Θυμήσου Γιάγκο ότι ο Σουρής, όγδόντα χρόνια πρίν...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ξέρω πού θέλεις νά καταλήξης. Στήν περίφημη παντόφλα του Σουρή.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς, στήν " Παντόφλα " του Γεωργίου Σουρή.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ "Ητανε ή εποχή πού τό γυναικειό κορμί έθεωρείτο σαν κρυμένος θησαυρός. "Οχι γάμπα, μά ούτε και άστράγαλος δέν φαινότανε από τό μακρύ φουστάνι πού έναλύπτε τά πάντα. Και κάποτε ~~είπε~~ ο Σουρή, έδωσε μέ στίχους σατυρικούς, τόν γενικό άνδρικό πόθο νά ίδη κανείς και κάτι περισσότερο από τήν παντόφλα, έστω και τό άστράγαλο της γυναίνας. Και έγραφε τότε ο Σουρή ;

Τήν παντόφλα σου κοιτάζω - και καρδίόχτυπος μέ πιάνει
δέν κοιτάς πώς λαχταρώ ; Σκέπασέ την Μαργαρώ
μέ τό μαυρο σου φουστάνι...

Τήν χιονάτη σου τήν κάλτσα - σάν τήν βλέπω ντροπαλά
καί σιμάσου μέ καλεῖ... ἀπ' τήν γλύκα τήν πολλή
τό λαρθγγι μου κολλᾷ...

"Άλλες κόρες σου τραβοῦν - τῆς ἀγάπης τό δοξάρι
μέ τά μάτια, μέ τά φρύδια... Μά σύ, ὅλα τά παιγνίδια
ὅλα τά ἄχεις στό ποδάρι.

Τί μικρό, τί τρυφερό - καί στήν φοῦχτα μου χωρεῖ
σιέπασέ 'το Μαργαρώ - δέν ἀντέχω, δέν μπορῶ
... ἄχ ! καί ποιός θά τό χαρῆ !

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ ΒΛΕΠΕΙΣ ΛΟΙΠὸν τί γινότανε Γιάγιο ; Γιᾶ μιά γυναικεία παντόφλα
καί λίγη ὑποφία λευκῆς κάλτσας, ὁ Σουρῆς ἀραδιάζει στίχους
θαυμασμοῦ πού ἀσφαλῶς κατρεφτεύζουν τίς ἀνδρικές ἀντιλήψεις
τῆς ἐποχῆς. Σήμερα πού νά γίνη λόγος γιά τέτοια φιλοπράγματα
ἀφοῦ τό μίνι ἔχει ἀνεβεῖ σέ ὕψη ἀπίθανα ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Συμπέρασμα ; Ἡ μόδα κατέστρεψε τήν ἐπιθυμία ! Κι' ἔχομε ἄλλο
ἓνα κλασσικό παράδειγμα σχετικὸ μέ τά μαλλιᾶ τῶν γυναικῶν.
Σήμερα, στήν ἐποχή μας, ὑπάρχει τέτοια πολυχρωμία στά γυναικεῖα
κεφάλια πού δέν ἐντυπωσιάζουν κανένα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ σωστά. Βλέπεις μαλλιᾶ πού σου θυμίζουνε χαρτοπόλεμο ἀνακα-
τωμένο ἢ ἐμπριμέ ὑφάσματα : Μαῦρα, ξανθᾶ, κόκκινα, ἀναζοῦ,
πορτοκαλλιᾶ, σαντρέ ἢ σταχτιᾶ, πράσινα, μαβιᾶ, μελιτζανιᾶ, κα-
ρῶτα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Άλλοτε ὅμως, ἑκατό χρόνια πρίν καί περισσότερο ἀκόμη, πού
τά μαλλιᾶ δέν ἦτανε βαμμένα ἀλλά φυσικά, μιά ξανθῆ ἔκανε ἐντύπω-
σι τόση, πού ἓνας ποιητής σάν τόν Σολωμό, νά τῆς ἀφιερῶνει ἓνα
ποίημά του ; Τήν Ξανθοῦλα. Μά ὑπάρχει καί κάτι σπουδαιότερο
ἀκόμη, πού φανερώνει τήν ἐντύπωση πού προκαλοῦσε μιά ξανθῆ
στούς ἄνδρες. Ὁ μὲν Σολωμός ἔγραψε τούς στίχους του γιά τήν
Ξανθοῦλα πού μπῆκε στήν βαρκοῦλα νά πάη στήν Ξενητεῖᾶ. Τρεῖς
συνθέτες βρεθῆκανε, τρεῖς παρακαλῶ νά γράψουν μουσική σ' αὐτούς
τούς στίχους. Ὁ ἓνας εἶναι ὁ Μάντζαρος ὅπως εἶναι γνωστό.

Τούς άλλους δύο πού ἔγραψαν μουσική στους ἴδιους στίχους δέν τούς ξέρω.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόν ἔνα ἀπό τούς δύο, τόν ξέρω ἐγώ καί νομίζω πώς ἔχομε ξαναμιλήσει κάποτε γι' αὐτόν. Ἦτανε ἕνας κεφαλλονίτης μουσικοδιδάσκαλος, πιάνο ἐδίδασκε, ὁ Γεώργιος Κοσμέτος Λαμπίρης - αὐτή εἶναι πληροφορία ἐνός καλοῦ μας ἀκροατοῦ τοῦ κυρίου Κώστα Λευναδίτη - καί κατοικοῦσε αὐτός ὁ Κοσμέτος Λαμπίρης σ' ἔσα σπιτάκι τῆς ὁδοῦ Κλεισόβης στά 1870, ἐδῶ κι' ἑνατό χρόνο. Ἐίχε παντρευτεῖ μέ τήν κόρη τοῦ Λασκαράτου, τήν Ἀγγελικὴν καί πέθανε μᾶλλον νέος στά 1889.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τήν Ξανθοῦλα, τήν ἔχομε ~~παλιὰ~~ δώσει ἀπό τήν ἐμπομπή μας ἄλλοτε. Σήμερα θ' ἀκούσωμε μιὰ δεύτερη Ξανθοῦλα ἀπό τήν κλειῶ Δενάρδου. Τώρα ποιά εἶναι τοῦ Μάντζαρου καί ποιά τοῦ Λαμπίρη καί ~~παλιὰ~~ ποιός ἔγραφε τήν τρίτη ὑπάρχουσα Ξανθοῦλα, ὁ θεός καί ἡ ψυχὴ ~~παλιὰ~~ τους, γιατί ἐμεῖς δέν τό ξέρομε...

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάντως, ἄς ἀκουστῆ ἀπόψε ἡ δεύτερη Ξανθοῦλα.

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Μὴν εἶδες τήν Ξανθοῦλα ;
Τὴν εἶδα φές ἀργά.
Ποῦ μπῆκε στὴν βαρνοῦλα
νά πάη στὴν ξενητεία...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τέλος πάντων τό πρόβλημα τῆς Ξανθοῦλας δέν πρόκειται νά λυθῆ ὅπως δέν λύεται καί τό πρόβλημα κάθε Ξανθοῦλας πού κυκλοφορεῖ σήμερα στους δρόμους τῆς Ἀθήνας

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὑπάρχει τέτοιο πρόβλημα ; Ποιό εἶναι ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἔχει διατυπωθεῖ μέ δύο στίχους ἀπό κάποιον ἀθηναῖο δημοσιογράφο : Εἶναι ξανθὴ ἐκ γεννητῆς ; "Ἡ τὴν ^{δηλώνει} ~~χει φτιάξει~~ ὁ κομμωτής ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὁραιότατο εἶναι. Θά τό ἀποστηθίσω κι' ἐγώ νά τό ξεφουρνίσω πότε πότε. Εἶναι ξανθὴ ἐκ γεννητῆς ἢ τὴν ^{δηλώνει} ~~χει φτιάξει~~ ὁ κομμωτής ; Πάει τό 'μαθα.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γιάγκο μου, τό αίνιγμα τό 'μαδες βέβαια, μά ἀμφιβάλλω ἂν θά μπορέσης ποτέ νά τό λύσης, ἀφοῦ δέν μπόρεσε νά τό λύση οὔτε ὁ παλαιός ποιητής ὁ Γεώργιος Δροσίνης...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ἐχει γράφει τίποτε σχετικό ὁ Δροσίνης γιά τό ζήτημα αὐτό ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ἐνα ἀπό τά παλιά του ποιήματα καί ἴσως τό πιό χαριτωμένο ἔχει τέτοιο θέμα. Διάβασέ 'το νά τό ἀκούσουν καί οἱ ἀκροατές μας.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιά νά τό δοῦμε... (Διαβάζει) Εἶναι μιᾶ μελαχροινή μέ κοράλλινα χειλάκια καί ἡ ἄλλη γαλανή μέ κατάξανθα μαλλιάκια.
 Ἡ μελαχροινή πετᾷ φλόγες ὅταν μ'ἀντικρύζει κι' ἡ ξανθοῦλα μέ κοιτᾷ πότε πότε καί δακρύζει.
 Ἀπ'τίς δύο, τί νά σᾶς πῶ εἶναι δύσκολή μου ἡ θέσι, τήν ξανθὴ τήν ἀγαπῶ κι' ἡ μελαχροινή μ'ἀρέσει
 Κι' ἔχω σάν ἐπιθυμιᾶ τέτοια γνώμη στό κεφάλι : Νά μέ κόλαζεν ἡ μιᾶ γιά νά μ'ἔσωζεν ἡ ἄλλη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βλέπεις λοιπόν ἀγαπητέ μου Γιάγκο ὅτι δέν ἔχομε μόνο τό αἰ πρόβλημα τῆς ἀληθινῆς ξανθοῦς ἢ τῆς ψεύτικης, μά κι' ἕνα δίλημμα : Ποιά εἶναι προτιμώτερη : Ἡ ξανθὴ ἢ ἡ μελαχροινὴ.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Προαιώνιο τό δίλημμα. Τό εἶχε λύσει ἡ Μεσσαλίνα, ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ρώμης πού ἐπειδὴ ἦταν μελαχροινὴ μέ μαύρα μαλλιά, εἶχε φτιάξει καί μιᾶ ξανθὴ περροῦνα γιά ν'ἀρέση καί σέ ἄλλους ἐραστάς πού προτιμοῦσαν τίς ξανθοῦς. Μά στήν ἐποχὴ μας τέτοιο θέμα δέν ὑφίσταται κἂν, ἀφοῦ ὁ σύγχρονος ἀθηναῖος βλέπει τήν γυναῖκα του πότε μέ μαύρα μαλλιά, πότε μέ ξανθά, πότε μέ κόκκινα ~~σάν κοράλλο κατσίκι~~.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάντως, σέ χρόνια παλαιότερα, δέν φαίνεται νά ἐπικρατοῦσε ἡ μόδα τῆς ἀλλαγῆς τοῦ χρώματος τῶν μαλλιῶν στίς γυναῖκες καί αὐτό τό συμπεραίνομε ἀπό τό γεγονός ὅτι δέν ὑπῆρχαν πολλὰ γυναικεῖα κομμωτήρια στήν παλιάν Ἀθήνα.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θυμάμαι ότι λέγαμε κάποτε, δηλαδή έσύ μου έλεγες ότι δέν υπήρχε παρά ένα μόνο κομμωτήριο σέ όλη τήν 'Αθήνα : τό κομμωτήριο του Στίνη.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναί καί άργότερα άνοιξε άλλο ένα, του Βελισσαρίου πού τό πήρε ύστερα ο Κώστας Χαμαράκης. Αυτό σημαίνει ότι δέν υπήρχε πολλή ήελατεία για τά γυναικεία κομμωτήρια. Γυναίκα σέ κομμωτήριο ; 'Υπερβολική πολυτέλεια . Σήμερα σέ κάθε δρόμο καί στενό βρίσκομε κι' από ένα κομμωτήριο. Όμως μιά καί μιλάμε για ξανθές καί ~~μαυρομαλλινές~~ μαυρομαλλούσες, αξίζει νά θυμηθούμε τό περίφημο τετράστιχο του Σπανδωνή στό λεύκωμα μιās κυρίας πού έβαφε τά μαλλιά της καί άλλαζε συχνά τό χρώμα τους.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Του Σπανδωνή είπες ; 'Εκείνου του δημοσιογράφου πού έσηκάρωνε τίς φάρσες στά λευκώματα των δεσποινίδων ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπράβο, του Νικολάου Σπανδωνή. Αυτό μου τό διηγήθηκε ή μακαρίτισσα φίλη μου Μαρία Μομφερράτου, παλιά άθηναία καί επί πολλά χρόνια του Λυκείου των 'Ελληνιδων. "Εγραφε λοιπόν ο Σπανδωνής στό λεύκωμα μιās νεαρής ζωντοχήρας πού συνήθιζε ν' αλλάζει τό χρώμα των μαλλιών της :
- Είσαθε ξανθή, πολύ ξανθή ως καί για τους άόμματος
καί σάν ξανθή σās αγαπώ μέ άδιαλλαξία
μ' αν τά μαλλιά σας βάφετε κι' αλλάξετε τό χρώμα τους
πάντα ή άγάπη μου για σās θα 'χη τήν ίδια αξία.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Δέν είναι καί άσχημο. Κομφό τετράστιχο καί περιποιημένο.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ητανε τύπος της 'Αθήνας ο δημοσιογράφος Σπανδωνής. Πάντα μέ τ μονύελό του κρεμασμένο στό στήθος του μέ μιά μαύρη μεταξωτή κορδέλλα, μιλούσε στίς γυναίκες σάν νά μιλούσε σέ βυζαντινές αρχόντισσες. Ποτέ δέν έλεγε : κυρία μου, αλλά κυρά μου. Για τόν Σπανδωνή, ή λέξις κυρά δέν ήτανε λαϊκή έκφρασις, αλλά λέξις γεμάτη άρχοντιά πού του θυμίζε Βυζάντιο... Κυρά μου έδω, κυρά μου ένεϊ, κυρά μου παρανάτω... όπως καί ο μακαρίτης ο ποιητής Κωστής Βελύρας...

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί ; Κι' ό Κωστής ό Βελμύρας ήτανε έτσι όνειροπαρμένος ; Τόν γνώρισα κι' έγώ. Δέν είναι πολλά χρόνια πού έγνατέλειψε τόν κόσμο άρκετά νέος μάλιστα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Είχε τήν άρχοντιά μέσα του και τήν έξωτερίκευε όπου κι' άν βρισκότανε. Τό περίεργο είναι ότι ό Βελμύρας, στίς γυναίκες πού δέν τούς έδινε καμμιά σημασία, έλεγε συνήθως : Κυρία, δεσποινίς... "Όταν όμως έπιτιμοϋσε καμμιά περισσότερο χρησιμοποιοϋσε πάντα τόν βυζαντινό τίτλο : Κυρά μου... και τό 'λεγε μέ μεγαλοπρέπεια : Κ υ ρ ά μ ο υ !
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τόν θυμάμαι πολύ καλά. Τοϋ άρεσε πάντα τό παληό ρομαντικό τραγούδι και έτυχε πολλές φορές νά τόν άκούσω νά φιθυρίζη : Είς τό ρεϋμα τής ζωής μου - διατί νά σ' άπαντήσω... πού μιά και τό φερε ή συζήτησις, άς τό άκούσωμε πάλι από τήν φίλη μας τήν Κλειώ.
- ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Είς τό ρεϋμα τής ζωής μου
Διατί νά σ' άπαντήσω
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ξέρεις τί θά ήθελα νά σε ρωτήσω Δημήρη ; Στην τελευταία μας συνάντησι, θυμηθήκαμε ένα περίφημο τραγούδι πού τό έλεγε ή Μαρία Κοτοπούλη στό θέατρο, τήν " Νέα Γυναίκα ". Μήπως ξέρεις μέ ποιά εύκαιρία έγράφη τέτοιο τραγούδι ; Κάτι θά είχε συμβει άσφαλώς και οι συγγραφεις τών Παναθηναίων έσατύρισαν τό γεγονός μ' αυτό τό περίφημο ~~επίκαιρο~~ είρωνικό τραγούδι.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Βέβαια είχανε μιάν άφορμή οι συγγραφεις για νά γράφουνε αυτό τό σατυρικό τραγούδι. Είχε ιδρυθει από τήν δημοσιογράφο Καλιρρόη Παρρεν, τό Δύκειον τών 'Ελληνίδων.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καταλαβαίνω κι' έπειδή ήτανε ή πρώτη φορά πού ιδρύετο ένα γυναικείο Σωματείο, τό γεγονός αυτό έσατυρίσθη με όλους τούς τρόπους...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η Καλιρρόη Παρρεν, δημοσιογράφος και σύζυγος του Κώστα Παρρέν επίσης δημοσιογράφου, ήτανε από χρόνια πολλά ό στόχος τής είρωνείας για τήν φεμινιστική της δράσι.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Νομίζω ότι γύρω στα 1890, είχε βγάλει μιά φεμινιστική έφημερίδα τήν 'Εφημερίδα τών Κυριών.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα, στα 1887 άκριβώς. Αύτή ή έφημερίδα τής Καλιρρόης Παρρέν συνήντησε τόση αντίδρασι εκ μέρους τών άνδρών, όση καμμιά άλλη γυναικεία εκδήλωσις. Πρώτος έπετέθη κατά τής Παρρέν, ό Ροϊδης, ό 'Εμμανουήλ Ροϊδης μ' ένα άρθρο πού εκδημοσίευσε σε μιά έφημερίδα μέ τίτλο : Είς τό μαγειρεϊον !
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Φαντάζομαι τί θα έγινε. 'Η 'Αθήνα του 1887 δέν θα είχε άλλο θέμα για συζήτησι από τήν έφημερίδα τών Κυριών και τήν αρχή του φεμινιστικού κινήματος στην 'Ελλάδα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν μπορούμε να πουμε ότι είχε γίνει αρχή φεμινιστικού κινήματος 'Η εκδοσις τής έφημερίδος τών Κυριών, ήτανε ένας πρόλογος μόνον. "να δυό χρόνια νωρίτερα, νομίζω στα 1885, μιά κυρία Μπλουμερ στην Νέα 'Υόρκη, είχε ξησηκώσει γενική κατακραυγή, λανσάροντας για πρώτη φορά τά γυναικεϊα πανταλόνια. "Εχω μιά φωτογραφία τής εποχής εκείνης στο αρχεϊο μου. 'Η κυρία Μπλουμερ, ή εκκεντρική αυτή αμερικάνα είχε ~~ράφει~~ επινοήσει και ράφει ένα ανατολίτικο σαλβάρι, πολύ φραδύ στα μπούτια και πολύ στενό στους άστραγάλους όπου τό δένανε μέ δαντέλλες και κορδελλάκια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ητανε σουρωτό να πουμε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς, φαινότανε σαν να σούρωνε στους άστραγάλους. Τό ίδιο συνέβαινε και μέ τά μανίκια πού σουρώνανε στους καρπούς τών χειριών. Τό επάνω μέρος του φορέματος ήτανε σαν άνδρικό σακάκι μέ δαντέλλες και κορδελλάκια φυσικά πού κουμπωνότανε μπροστά σαν άνδρικό σακάκι. 'Η βεντάλλια ήτανε απαραίτητο εξάρτημα τής νέας αυτης γυναικείας εμφανίσεως.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Οό άνδρες πώς υποδέχτηκαν αυτήν τήν νέα μόδα στην 'Αμερικη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τους ξέρεις τους αμερικάνους. Με παγερή ~~φαλα~~ επιφύλαξι. Βέβαια υπήρξε και ειρωνική αντίδρασις μα τό πράγμα έσβησε σχεδόν μόνο του

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποιά χώρα έμειμήθημε πρώτη τήν 'Αμερική ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η 'Αγγλία μέ τίς σουφραζέττες καί τήν περίφημη Μίς Πάγκωρστ επί κεφαλής. Όμως πρίν προχωρήσωμε ἄς θυμηθοῦμε καί κανένα τραγ ὄδι, ὅχι τόσο παλιό σάν τά προηγούμενα... ἄς προχωρήσωμε λίγο στά χρόνια.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί θά 'λεγες γιά τήν Τριτόμπα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. "Ήτανε ἕνα εὖθυμο τραγουδι ἐδῶ καί τριάντα πέντε χρόνια πού ἔκανε τόν γύρο ὅλου τοῦ κόσμου. Κι' ἐδῶ στήν 'Αθήνα πῆρε σχεδόν ἑλληνική ἰθαγένεια ἀφοῦ ἔγινε καί τίτλος ἐπιθεωρήσεως...

ΚΑΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Μέσ' τῆς Νάπολης σάν βγαίνω τά σοκάκια
βλέπω τόσο κοριτσάκια
μέ βαμένα τά ὠραῖα τους χειλάκια
καί συχνά τούς τραγουδῶ :

Τριτόμπα - τριτόμπα

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

(Μετά τό τραγουδι)

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξαναγυρίζομε στό φεμινιστικό κίνημα πού ἐκδηλώθηκε σέ ἄλλες χώρες στά τέλη τοῦ ἔρασμένου αἰῶνα. Στήν 'Ελλάδα τί ἔγινε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Η 'Ελλάδα - ἡ Αθήνα δηλαδή - δέν μπορούσε ν' ἀκολουθήσῃ ἀμέσως τίς νέες ἀντιλήψεις. Κάθε μέρα οἱ ἀθηναῖοι διαβάζανε στίς ἔφημερίδες τίς συμπλοκές πού ἔκανε ἡ ἑγγλέζα φεμινίστρια Μίς Πάγκωρστ ~~αὐτή~~ στό Λονδίνο μέ τήν ἀγγλική 'Αστυνομία, συμπλοκές πού ἦτανε καί αἱματηρές καμμιά φορά καί μάλλον κοροϊδεύανε. 'Η Καλλιρρόη Παρρέν πού εἶχε βγάλει τήν ἔφημερίδα της, δέν τολμοῦσε νά φαντασθῇ γυναικεῖο κίνημα. Όμως μιá φορά τό ἀπετόλμησε καί κάλεσε τίς ἀθηναῖτες σέ συγιέντρωσι στόν λόφο τοῦ Φιλοπάππου.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Πότε ἔγινε αὐτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γύρω στά 1900. Φυσικά καμμιά ἀθηναῖα δέν πῆγε στήν συγιέντρωσι δπου, ὅπως ἔλεγε ἡ διακήρυξις θά συνεζητοῦντο ὅ ψ ι σ τ α γυναικεῖα συμφέροντα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί γιατί ἀδιαφορήσανε οἱ ἀθηναῖτες ;

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δέν αδιαφορήσανε οί κακόμοιρες, μά οί μέν παντρεμένες είχανε συζύγους, οί άνύπανδρες είχανε μπαμπάδες καί άδελφούς καί υλοί αύτοί, θύζυγοί καί πατεράδες καί άδελφοί, άπειλήσανε τίς γυναίκες ότι θά τούς δώσουν ένα χέρι ξυλο άν πάνε σε τέτοια μασκαράλεια.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί Έτσι άπετυχε ή πρώτη αύτή φεμθιστική επδήλωσις στην 'Αθήνα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά ή Καλλιρρόη Παρρέν έγινε θηρίο από τον θυμό της. "Εγραφε ένα άρθρο στο όποτον κατηγορούσε την 'Ελληνίδα ότι έχει συνήθειες ακόμη ανατολίτικες καί δέν τολμά νά ύψώση τό κεφάλι της μπροστά στον άφέντη μά όλα αυτά ήτανε φωνές έν έρήμω γιατί δέν βρήκανε καμμιάν απήχησι. Τότε ή Παρρέν σιέφθηκε την έλληνική παροιμία...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρω ποιά παροιμία έννοεις : Τό καλό τό παλληάρι, ξέρει κι' άλλο μονοπάτι. Καί άφησε νά περάσουν μερικά χρόνια ένω στο αναμεταξύ έσκάρωνε τον πυρρήνα του Λυκείου των 'Ελληνίδων, ~~έπει~~
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αλλά ήτανε άρκετά έξυπνη καί στο Καταστατικό του Λυκείου δέν άνέφερε σκοπούς ~~πολιτικούς~~ καί γυναικείας άνόδου αλλά μόνο σκοπούς μορφωτικούς καί κοινωνικούς. Καί τά άποτελέσματα φάνηκαν πολύ σύντομα...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί άποτελέσματα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Αποτελέσματα άγαθά, διότι ένα χρόνο μετά την ίδρυσι του Λυκείου των 'Ελληνίδων έξερράγησαν οί Βαλκανικοί πόλεμοι 1912 - 13 κι' ένω στον προηγούμενο πόλεμο του 97, δέν ύπήρχαν στά νοσοκομεία παρ' ά μόνον άνδρες νοσοκόμοι, στον πόλεμο του δώδεκα πλημμύρισαν τά στρατιωτικά νοσοκομεία από τίς κυρίες καί δεσποινίδες του Λυκείου των 'Ελληνίδων που έδωσαν ένα αξιοθαύμαστο παράδειγμα πατριωτισμού καί αύτοθυσίας...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τότε πιά οί άνδρες θ' άνοίξανε τά μάτια τους... καί θά βάλανε νερό στο κρασί τους.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Και τὰ πράγματα πήρανε τόν δρόμο τους, σχετικά μέ τήν γυναικεία εξέλιξη. Κανείς δέν μπόρεσε νά τήν ανακόψη. Καί μπορώ νά πῶ πρός τιμήν τῶν ἀθηναίων, ὅτι ὅσοι ἄνδρες βλέπανε γυναῖκες νά μπαίνουνε ἐπαγγελματικά στήν ζωή τους, ὄχι μόνο δέν τίς εἰρωνεύθησαν μά τίς περιποιηθήκανε κι' ὄλας... Κι' ἔχομε ἕνα κλασσικό παράδειγμα φεῖ γι' αὐτό. Γύρω στά 1909, φάνηκε μιὰ νόστιμη κοπέλλα δεκάξη - δεκαεπτά ἐτῶν λουστρός, μέ κασελάκι στήν πλατεῖα Ὁμονοίας, ὅπου γύρω γύρω ἀπό τό περίφημο περιβολάκι τῆς πλατείας, εἶχανε τὰ κασελάκια τους οἱ ὑποδηματοκαθαρισταί, τὰ λουστράκια.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ἐτόλμησε μιὰ κοπέλλα νά πάη νά στήση κασελάκι ἐκεῖ ; Φαντάζομαι ὅτι ὅλοι οἱ ἄνδρες θά θέλανε νά γυαλίσουνε τὰ παπούτσι τους στήν κοπέλλα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ναι, ἀλλά κανείς δέν τόλμησε νά τήν πειράξη ποτέ. Καί κίποια φορὰ πού ἕνας ἀναιδέστατος τήν ρώτησε τί ὥρα σχολάζει ἀπό τήν δουλειά της, βρέθηκε ἀντιμέτωπος μέ δυό λουστράκια, δεξιά καί ἀριστερά τῆς κοπέλλας πού τοῦ φωνάξανε : Κόφ'το κύριος. Τό κορίτσι γυαλίζει παπούτσια μά ἔχει καί συναδέλφους... Καί πρόσθετο ὁ ἄλλος λουστράκος : Ἡ κορῶνα μας... Κι' ἐμεῖς, οἱ Ἡρακλεῖς τοῦ Στέμματος... Κόβε !

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ὁρατα εἶναι ὄλα αὐτά Δημήτρη, μά μήν ξεχνᾷς ὅτι πρίν τελειώσω με πρέπει νά ποῦμε καί κανένα τραγοῦδι ἀπόμα. Καιρό ἔχομε νά θυμηθοῦμε κανένα δημοτιό, λίγο θυμάρι, λίγο ἀγεράκι βουνίσιο. Τί γνώμη ἔχεις ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μπορῶ νά μήν συμφωνήσω ; Ἄλλως τε ὁ τι δήποτε καί νά τραγουδᾷ ἡ συνεργάτις μας ἡ κλειώ, εἶναι τόσο ἐξευγενισμένο πού ἀξίζει νά τό ἀκούσωμε κι' ἐμεῖς καί οἱ ἀκροατές μας...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Αὐτά τὰ μάτια Δῆμο μ' τὰ γλαρά
τὰ φρούδια τὰ γραμμένα, γειά σου ὄημο
γειά σ'...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πάλι ἡ ὥρα μας πέρασε Γιάνιο καί πάλι θα σταματήσωμε

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί νά κάνωμε ἀφοῦ δέν γίνεται ἀλλοιῶς ; Ὁρεβουάρ λοιπόν

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ γιὰ τήν ἄλλη Κυριακή
Τήν ἴδια πάντοτε ὥρα.